

HÄLSA

En befolknings hälsotillstånd avspeglar både medborgarnas livsstil och hälso- och sjukvårdens förmåga att förebygga och bota sjukdomar.

När det gäller hälsa och välfärd finns det många likheter mellan Danmark och Sverige. I både länderna ligger sjukvårdsutgifterna på omkring 38 000 kronor årligen per invånare, vilket motsvarar genomsnittet för OECD och EU-länderna på omkring 10 procent av BNP (OECD).

Men det finns samtidigt skillnader mellan de två länderna när det gäller hälsotillstånd, behandling och livsstil: Sverige är nummer fem och Danmark nummer 25 på listan över de 34 OECD-länderna. I Danmark är livslängden två och ett halvt år kortare än i Sverige och en av lägsta i Europa. Denna skillnad

gäller också Öresundsregionen, där livslängden i Skåne är drygt 81 år medan den i Region Hovedstaden och Region Sjælland är omkring 78 år.

Därtill kommer skillnaden mellan könnens livslängd. Män lever på bägge sidor av Öresund fyra-fem år kortare än kvinnor och skillnaden i könnens livslängd är störst på den danska sidan. I den danska delen av Öresundsregionen kan män i Köpenhamn bara räkna med att bli 74 år mot 77 år i Nordsjælland där man har den längsta livslängden. I Skåne hittar man den lägsta livslängden för män i Perstorp (77 år) och i Malmö (78 år).

Om man vill säkra sig ett längre liv ska man bosätta sig i Båstad där mäns livslängd är 82 år i genomsnitt.

I genomsnitt har en öresundsmedborgare en livslängd på 79 år med ett spann från 77 i Köpenhamn till 84 i Båstad.

Medellivslängden stiger för närvarande generellt snabbt. På bara fyra år (från 2006 till 2011) har medellivslängden på båda sidor av Öresund stigit med 0,8 år, lite snabbare på den danska sidan och lite snabbare för männen.

Medellivslängd för en 0-årig född under perioden 2006-2012

	Danmark	Sverige	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Skåne	Öresundsregionen
Män	76,5	79,1	75,9	75,6	79,1	76,9
Kvinnor	80,8	83,2	80,5	80,2	83,3	81,3
Totalt	78,7	81,2	78,2	77,9	81,2	79,1

Källa: Danmarks Statistik och Statistiska Centralbyrån

Dödsorsaker per 100.000 invånare (2009)

	Danmark	Sverige	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Skåne	Öresunds- regionen
Män						
Cancer	284	250	237	312	243	255
Hjärt- och kärlsjukomar	256	371	219	279	337	270
Själv mord	17	19	13	20	19	16
Trafikolyckor	8	6	2	8	4	4
Olyckor i övrigt	21	32	18	22	27	22
Kvinnor						
Cancer	264	229	224	303	242	246
Hjärt- och kärlsjukomar	268	400	241	274	363	287
Själv mord	5	7	5	6	9	6
Trafikolyckor	3	2	2	3	3	3
Olyckor i övrigt	20	24	18	20	25	21

Källa: Danmarks Statistik och Socialstyrelsen i Sverige

De vanligaste dödsorsakerna

Generellt finns det två stora dödsorsaker på båda sidor sundet - cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Danskarnas kortare livslängd hänger bland annat samman med en vanligare förekomst av cancer tidigare i livet, medan svenskarna dör i en lite högre ålder och därmed oftare av hjärt- och kärlsjukdomar.

Men om man till exempel jämför

60-69-åringar på de två sidorna av sundet är dödsrisken i samband med cancer och hjärt- och kärlsjukdomar betydligt högre väster än öster om Öresund. Risken för att dö av cancer är 30-40 procent högre, av lungcancer upp till 50 procent högre och av hjärt- och kärlsjukdomar 20 procent högre.

Trafikolyckor är en lite vanligare dödsorsak på själlandsidan av Öresund,

medan självmord och olyckor i övrigt är lite vanligare på den skånska sidan.

Övervikt

Av Öresundsregionens vuxna befolkning är 13 procent kraftigt överviktiga, särskilt många i Region Sjælland och färre i Region Hovedstaden. Det finns i stort sett lika många kraftigt överviktiga män och kvinnor och flest i åldern 55-74 år.

Kraftigt överviktiga (BMI=30 och högre) bland den vuxna befolkningen i procent

	Danmark	Sverige	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Skåne	Öresundsregionen
Män	14	14	11	17	15	13
Kvinnor	13	14	11	15	14	13
Totalt	13	14	11	16	14	13

Källa: Statens Institut for Folkesundhed, Den Nationale Sundhedsprofil 2010 och Region Skåne, Folkhälsoenkät Skåne 2008

Anm: I Danmark omfattar vuxna medborgare dem på 16 år och äldre, i Sverige omfattar vuxna medborgare dem mellan 18 och 84 år. Danska uppgifter är från 2010, skånska från 2001 och för Sverige som helhet är uppgifterna från 2010

Rökning

Var femte öresundsmedborgare har en daglig cigarettförbrukning. Danskarna röker mer än svenskarna och det finns generellt fler manliga än kvinnliga rökare. Det finns flest rökare i åldersgruppen 45-64 år.

23 procent av medborgarna i Region Sjælland röker dagligen, medan detta bara gäller 15 procent av medborgarna i Region Skåne. Men inom regionerna är rökmönstret väsensskilt.

På Sjælland finns det flest rökare i yterområdena, till exempel Lolland och

Odsherred, och i vestegnskommuner som Brøndby där 25 procent röker dagligen. Norr om Köpenhamn finns det flera kommuner, exempelvis Furesø, Allerød och Hørsholm, där det är färre än 15 procent som röker dagligen.

I Skåne finns det flest rökare (omkring 20 procent) i Åstorp och Östra Göinge, medan de är fåtaligast i Lund och Lomma (under 10 procent).

Danskarna använder sällan snus, medan 17 procent av de skånska männen dagligen använder snus. Kvinnor använder i

stort sett inte snus.

Användning av hälso- och sjukvården

När man vill jämföra hälso- och sjukvårdens resurser och användningen av hälso- och sjukvårdstjänster i de två landsdelarna i Öresundsregionen finns en rad förbehåll som man ska vara uppmärksam på: Exempelvis påverkas medborgarnas beteende av hur tillgängliga hälso- och sjukvårdstjänsterna är och i hur stor omfattning de är gratis. Se även faktaruta.

Läkarkapaciteten är någorlunda lika i de två landsdelarna, men det finns fler läkare

Procent dagliga rökare bland den vuxna befolkningen

	Danmark	Sverige	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Skåne	Öresundsregionen
Män	23	12	21	24	14	19
Kvinnor	19	13	18	22	15	18
Totalt	21	13	19	23	15	19

Källa: Statens Institut for Folkesundhed, Den Nationale Sundhedsprofil 2010 och Region Skåne, Folkhälsoenkät Skåne 2008

Anm: I Danmark omfattar vuxna medborgare dem på 16 år och äldre, i Sverige omfattar vuxna medborgare dem mellan 18 och 84 år. Danska uppgifter är från 2010, skånska från 2001 och för Sverige som helhet är uppgifterna från 2010

Antal läkare och sjukhussängar (2010)

	Danmark	Sverige	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Skåne	Öresundsregionen
Läkare	3,2	3,1	3,2	2,5	3,4	3,1
Sjukhussängar	3,3	2,7	3,4	3,0	2,8	3,1

Källa: SUNDHEDSSTYRELSEN och SVERIGES KOMMUNER och LANDSTING (Regionfakta)

Läkar- och tandläkarkonsultationer, sjukhusvistelser och sängdagar (2010)

	Danmark	Sverige	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Skåne	Öresundsregionen
Per invånare						
Läkarkonsultation	8,3	2,9	7,1	8,4	3,0	6,1
Tandläkarkonsultation	0,7	0,4	0,6	0,7	0,3	0,5
Per 1-000 invånare						
Inläggningar	231,6	.	215,1	280,7	153,6	209,4
Sängdagar	815,9	.	757,9	936,1	911,6	842,2
Per inläggning						
Sängdagar	3,5	.	3,5	3,3	5,9	4,0

Källa: Danmarks Statistik och Sveriges Kommuner och Landsting (Kolada)

per invånare öster om Öresund än väster om. I Region Sjælland finns det 2,5 läkare per 1.000 invånare, medan det i Skåne finns 3,4. Det omvända är förhållandet med antalet sjukhussängar: I Region Hovedstaden finns det 3,4 sängar på 1.000 invånare mot 2,8 i Skåne, vilket dock är en aning högre än på riksplenet i Sverige.

Invånarna i Öresundsregionen går i genomsnitt till läkare 6,1 gånger om året. Bakom denna siffra gömmer sig dock en markant skillnad i frekvens, om man jämför de två landsdelarna i Öresundsregionen: Danskarna går mer än dubbelt så ofta till läkaren som svenskarna, även om jämförelsen är behäftad med en viss osäkerhet; se faktaruta. Jämförelsen haltar på grund av att svensk statistik för läkarbesök inte är så omfattande som den danska. Data för sjukvårdsbesök är mer omfattande och jämförbara. Totalt görs det årligen 7,3 sjukvårdsbesök per invånare i Öresundsregionen och flest på den danska sidan.

Tandläkarbesök är också en vanligare förekomst på den danska sidan än på den svenska, eftersom de danska öresundsmedborgarna går dubbelt så ofta till tandläkaren som skåningarna. I bägge länderna betalar medborgarna en betydande del av sina tandvårdskostnader. Sammantaget är det betydligt dyrare att vårda sina tänder i Danmark än i Sverige. Se också faktaruta.

Omfattningen av sjukhusvården är betydligt större i Danmark än i Sverige. I Öresundsregionen ligger invånarna i Region Sjælland oftast på sjukhus eftersom det under 2010 var 287 inläggningar per 1.000 invånare mot blott 158 i Skåne. I gengäld är inläggningstiderna kortare i Region Hovedstaden och Region Sjælland än i Skåne: i genomsnitt 4,4, 3,9 och 5,6 dagar. Antalet dagar på sjukhus per invånare är lite större väster än öster om Öresund.

Om hälso- och sjukvårdssystemen

Behandlingsresurser, struktur och registrering är vitt skilda i Danmark och Sverige. Därför finns det en rad svårigheter och förbehåll av jämförelser över Öresund när det gäller antalet läkare och sjukhusplatser, konsultationer och inläggning på sjukhus. Se även Nomesko: <http://nomesco-da.nom-nos.dk/>

Båda ländernas hälso- och sjukvårdssystem är i grunden uppbyggda på samma välfärdsideal och har många likheter, men i Danmark används ett system med privatpraktiserande läkare och läkarhus, medan läkarna i Sverige oftast är knutna till sjukhus och vårdcentraler.

Nästan alla kontakter med den offentliga hälso- och sjukvården i Danmark registreras som läkarkontakter på grund av avräknings-systemet. I Sverige registreras vissa konsultationer däremot som kontakter med annan sjukvårdspersonal än läkare, det gäller till exempel barnvårdcentraler.

Ett bättre jämförelseunderlag är därför hälso- och sjukvårdsbesök, som inkluderar registrering av alla former av hälso- och sjukvård, inklusive psykiatrisk behandling (men exklusive tandläkarbesök).

Inom den danska hälso- och sjukvården genomförs mycket behandling polikliniskt och patienter skrivs ut mycket snabbt. Sjukhusens fördelning efter specialiteter har betydelse för var patienterna blir behandlade. En del patienter läggs in på ett lokalt sjukhus för utredning, sänds därefter till ett större sjukhus för behandling och till sist tillbaka till det lokala sjukhuset. Det ger fler inläggningar med relativt kort varaktighet. Därtill kommer att snabba utskrivningar i

Danmark kan betyda flera kortvariga återinläggningar.

I Sverige har patienterna i regel en längre vistelse på ett och samma sjukhus.

I siffrorna för Region Hovedstaden ingår patienter från resten av landet som är inlagda för specialistvård på Rigshospitalet.

Läkarbehandling är gratis i Danmark medan man i Sverige betalar för läkarbesök och sjukhusvård. Priserna fastställs regionalt och är i regel ett par hundra kronor.

I både Danmark och Sverige betalar medborgarna i allmänhet för tandläkarvård. I Danmark subventioneras allmänna behandlingar som tandhygien med ett mindre bidrag, medan dyra behandlingar inte subventioneras; i gengäld har många medborgare en privat sjukvårdsförsäkring som i viss mån reducerar utgifterna för tandläkarbehandling. I Sverige får medborgarna ett mindre grundbidrag och dessutom 50 procent i bidrag för dyra behandlingar. Därtill kommer att tandläkarbehandling generellt är billigare på den svenska sidan än den danska.

På bägge sidor av Öresund görs löpande en omfattande kartläggning av befolkningens hälsa och levnadsvanor med hjälp av enkätundersökningar. För en rad parametrar är data dessvärre inte direkt jämförbara, det gäller till exempel alkoholvanor.